SZEGEDI HIRADÓ.

51-ik szám. **Szombaton, junius 29-én 1861.** **Harmadik évfolyam.**

Megjelenik:
Hetenkint kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői lakás:
Buzatér, Sziráky-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:
Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési föltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozhordással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitetve a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:
Az öthasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr.
Bélyegdij minden egyes beigtatásért 30 ujkr.
A nyilttérben a háromhasábos petitsor igtatási dija 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetmények Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez cimezendők.

Előfizetési fölhivás
a
SZEGEDI HIRADÓ
julius—decemberi folyamára.

Midőn fél- és negyedéves előfizetőinket az előfizetés mielőbbi megujítására tisztelettel fölkérjük, azokhoz, miket lapunkról a 47. és 48-ik számban érintettünk, megemlítendőnek véljük még, hogy julius elején lapunk tárcájában egy érdekes olvasmánynyal fogunk kedveskedni t. olvasóinknak „Egy Garibaldi-önkéntes kalandjai“ cimü legujabb francia elbeszéléssel, mely a külföldön élő hazánkfiai hadi tetteivel sokszorosan egybefüzve a legélvezetesb olvasmányt nyujtandja.

Az előfizetési föltételek a lap homlokán olvashatók; a pénzek a kiadóhoz cimzendők. Gyüjtőknek 10 előfizető után egy tiszteletpéldánynyal kedveskedünk.

Szeged, junius 26. 1861.

A „Szegedi Hiradó“ szerkesztősége.

A külesemények.

Nem számitom magam azon szerencsések közé, kik a társadalom követelései kielégitését az érzelmek őszinteségétől várják, mert nem ugy tapasztaltam az emberiség története lapjain: de annyit mégis hiszek, hogy a józan ész nem könnyen feledkezik meg a kényszeritő körülmények zsarnok hatalmáról.

Midőn Olaszhon nagy halottjáról értesitett bennünket a távirda, kiki azon kérdést intézé magához: vajjon mit szülend e nagy tényező működésének megszünése? A börze emelkedve felelt rá, mert a mesterséges békében nem bizhatott annak alkotója, öre nélkül.

E nagy eseményt csakhamar egy nagyobb fontosságu tény váltotta fel — az olasz királyság elismerése Fanciaországtól. Ez volt az első eredmény. A római udvar érzette e halál fontosságát, ha hivatkoznunk szabad pápa ő szentsége szavaira, melyeket Cavour halálára mondott, s lön nagy tevékenység a bourbonok seregében, mely e fordulattól uj szerencsét várt kétségbeesett ügyére nézve. Az olasz királyság nem csekélylette ez erőmegfeszitést, mert 10,000 rendes katonaságot küldött a nemzetőrség gyámolitására, hogy a mozgalmakat felülkerekedni ne engedje.

A római hirek a pápa aggasztó egészségi állapota felöl számtalan tervet érleltek meg; egy rész Austria ótalma alá kivánja a pápa utódát helyezni, midőn a bibornoki conclavet Veronába akarja tanácskozásra hivni; más rész pedig a zavarosnak mutatkozó körülményt a bourbon család előnyére iparkodik kizsákmányolni a folytonosan szitott lázadásokkal.

A pár nap óta szállingó hirt az utósó távirda a szultán haláláról már mint bizonyost jelzi. Ki ez eseményben csak arra gondol, mi a francia királyok halálakor mondatni szokott: „Meghalt a király, éljen a király“, az e halálozásnak nagyon csekély fontosságot tulajdonit. Igaz, hogy utóda fivére leend — Abdul-Azis, — s azt is jelenti a távirda, hogy ez utód elválasztásában leginkább az ó-török párt járt el: de épen ez talán a legnagyobb baj a törökökre nézve, hogy a haladás emberét avisszaesés pártja fogná a fivérben felváltani.

Mily fontosságu hir ez a magyar ügyre, erre csak azt emlitjük fel, miszerint a rég jósolgatott keleti krisis talán már e sorok irása ideje alatt beállott.

A magyar szent korona igényei a keleti válságnál nem csekély szerepre számolhatnak, s ha azon számtalan tervek, melyek a Dunafejedelemség iránt gyártattak, tervezőiktől kivitelre megéretteknek tartatnak: Magyarország jogos igényeit csak jövője s talán jelene feláldozásával feledhetné ez örökség elejtésénél.

Önkénytelen eszünke jut e fontos események fölemlitésénél hazánk jelenlegi szomoru sorsa, midőn nemcsak multja, de jelenje mellett sem emelhet föl az elkeseredett kebel panaszos szavainál egyebet.

De bár mily reménytelen is a jelen, — az események kényszeritő hatalma megteendi a magáét, s kik a magyart eszélytelenül meg akarják multjától fosztani, saját létöket is kockáztatják.

Az eddigi erőtlen szomszédot, ki tudja mily hatalmas egyéniség váltandja fel, s a változás csábos hatása nem fog-e majd körüskörül mozgást előidézni?

A birodalom jövője, mint eddig eléggé meggyőződve láttuk, nem nyugotan van, hanem kelet felé; ha e kinálkozó perc egyszer elröppent, a késő bánatnak még azon vigasza sem leend, hogy a meglevőt annál biztosabban őrizhetjük; mert a nemzetiségek fölébredt vágya visszatarthatlanul törekszik a rokontörzsek felé. Ha egyszer beállt a szakadás, nincs hatalom, mely a különvált elemeket, melyekben szeretetet soha sem költött fel irányában, ismét összetarthassa.

Ily fontos események közepett tehát, ha ügyünk gyorsan más fordulatot veend, nem lesz meglepő; mert nem páratlan eset az ilyen a nemzetek történetében, hacsak II. József császár korszakára pillantunk is.

Bizzunk tehát az események hatalmában, melyeket Isten keze vezérel.

Tót nemzetiségi mozgalmak.

A nemzetiségek méltányos igényeinek kielégitése, egyike azon nagyszerü feladatoknak, melyek a most együtt ülő országgyülésre várnak. Mire e sorok a t. olvasó kezébe jutnak, akkorra az e tárgy fölötti viták valószinüleg már folyamatban lesznek. Nem lesz érdektelen addig is, mig ennek eredménye tudomásunkra jut, az illető nemzetiségek kivánalmaival megismerkedni. Néhány hét előtt közlöttük e lapokban a szerbek kivánatait; ismerkedjünk meg most kutfők után felföldi tót atyánkfiai igényeivel.

Turóc-Sz.-Márton városa maga kebelébe hivta meg nemzetfeléit tanácskozásra f. hó 6-ára. És az összegyült mintegy 200 tagot már megelőzött nap d. u. 2 órakor üdvözölhette a nevezett város birája. Másnap istenitisztelet után szabad ég alatt hársfák árnyékában tartatott a tanácskozás, melyben az országgyülés 3 tagja is résztvett, névszerint b. Révay Simon turóci és Szentiványi Márton liptói főispánok, s Just József turóci képviselő. Elnökül bizonyos Francisci volt n.-váradi helytartósági hivatalnok s most szerkesztő választatott. Tiszteletbeli elnöknek Just József választatott, mit ő azonban el nem fogadott. Tanácskozás közben b. Révay fölemeltetett, ki csak azt sajnálta, hogy e megtiszteltetés fölötti örömét tót nyelven eléggé helyesen ki nem fejezheti.

A tanácskozás két napig tartott, s eredményét alább közöljük. Itt csak azt emlitjük meg, hogy magát a tömeget a leghazafiasabb szellem lengette át. Ellenséges indulatot csak azok ügyekeztek éleszteni, kik elég arcátlanok valának más országokból ide tolakodni, holott nekik, mint e hazából önként kiköltözötteknek, itt többé szavuk sincs. Szónokoltak Závodnik r. kath. lelkész, Justh József, Palárik, Dohnányi, Nemessányi. Ekkor esni kezdett. B. Révay a megye teremével kinálta meg a gyülést, mely azonban e célra szük lévén, el nem fogadtatott, hanem a gyülés az evang. templomban folytattatott. Szóltak még a tót nép kivánatairól többen, névszerint Francisci, Justh, bizonyos Seberini Bécsből stb. Különös emlitést érdemel Hurban beszéde, ki a tót nemességet buzditotta faja iránti hüségre. B. Révayn észrevehető volt a megindulás, Szentiványi föispán pedig a beszéd után a szónokhoz menvén, jobbját nyujtotta neki.

Másnap, junius 7-én azon kérdés fölött folyt a vita: kinek nyujtassék át a tervezett emlékirat. Határozattá lett, hogy Bécsbe nem mennek vele,*) hanem b. Révay elnöklete alatt tekintélyes küldöttség adja azt át a nemzetgyülésnek.

A határozatok szóról szóra következőleg hangzanak:

„I. Nyujtassék ünnepélyes küldöttség által kizárólag a magyar országgyüléshez, ez országgyülés iránti bizalom kifejezése mellett, egy memorandum, mely a tót nemzet kivánatait foglalja magában, oly célból, hogy a nemzetek egyenjogusága keresztül vitessék s törvény által biztositassék. E kivánatok következők:

1. Ismertessék el a tót nemzet egyénisége s a tót nyelv honisága positiv törvény és koronázási oklevél által, hogy ez elismerés által az egyetértés ellenségeinek roszlelkü törekvései ellen biztositassék.

2. Ismertessék el nemzeti egyéniségük azon területen, melyet az mint összefüggő szakadatlan tömeg elfoglal, tót kerület név alatt, a vármegyéknek nemzetiségek szerinti kikerekitésével.

3. A nemzetiségi és nyelvi jogok az egyenlőség elve szerint határoztassanak meg a magyarországi nemzetek között, e célból kivántatik:

a) Hogy a tót kerületben egyedül és kizárólag a tót nyelv legyen azon csatorna, melyen a nyilvános, községi, egyházi és iskolai folyamnak haladnia kell, e célból az ország és tót kerület megyéi beállandó rendezésekor nyittassék meg egy fölebbviteli törvényszék és legalább egy váltótörvényszék a tót, mint hivatalos nyelvvel; hogy a legfőbb országos törvényszéknél, az országos legfelsőbb igazgatási hatóságoknál s az iskolai ügyeket vezető bizottmánynál, a tót közvélemény által tót hazafiakul elismert, következőleg a tót nyelvben is eléggé jártas férfiak a lakosság számának arányához képest; mint előadók a szükséges személyzettel alkalmaztassanak, kik ott ne csak hivatalos dolgaikat végezzék, de szükség esetében a tót nemzet érdekeit is védjék.

b) Hogy meghagyván diplomatikus nyelvnek a magyart, tehát csak ugy, mint az egymást megérthetés eszközét, következőleg a nem tót megyékkel való levelezéseknél az országos legfőbb törvénykezési és igazgatási hatóságok belső ügyeiben, melyek az egész országra kiterjednek (ide nem értve azonban a pörlekedő felek ügyeit, melyek mindenik félnek illető nyelvén elintézendők), végre a közös országgyülésen, hol azonban más honi nyelvek használata ki nem záratik, a tót kerület határai közt a közélet minden ügyei tót nemzeti nyelven intéztessenek el.

c) Hogy azon országos törvénycikkek, melyek a nemzetek egyenjoguságával meg nem egyeznek, névszerint az 1791: 16; 1792: 7; 1805: 4; 1836: 4; 1840: 6; 1844: 2; 1848: 5 és 3; és 1848: 16. e betü, positiv törvény által szüntettessenek meg.

d) Hogy az ország törvényeinek hiteles szövege tót nyelven magán az országgyülésen elkészittessék.

e) Hogy a tót ifjuság kellő politikai és jogi nevelése tekintetéből alkalmas tót városban jogakademia, s ezenkivül a pesti egyetemben a tót nyelv és irodalom számára tanszék állittassék. Továbbá, hogy irodalmi intézeteink az országos pénztárból aránylagosan gyámolittassanak.*)

*) Mi a tót nép Bécs iránti hangulatát illeti, arról meg lehetett győződni a minden alkalommal kitört felkiáltásokból, mint Szentiványi Márton főispán ur a „Pesti Napló“ban irja: „Nekünk Bécscsel semmi dolgunk, csupán az országgyüléshez folyamodunk, mint a közös haza atyjáihoz.“

*) Ez több volna, mint mennyivel a magyarok birnak; mert mi egy irodalmi intézetet sem ismerünk, mely országos pénztárból gyámolittatnék.

f) Hogy irodalmi s erkölcsnemesitő nemzeti társulatok szabad egyesülés jogán alakulhassanak, s e végre a tótoknak segélyt gyüjteni szabad legyen.

g) Hogy más nemzetiségi elem közt levő tót községeknek, valamint tót vármegyékben elszigetelt más nemzetiségüeknek, amennyiben ezek ki nem kebelezhetők, a községi élet körében saját nyelvöket használni megengedtessék.

h) Hogy a förendi tábla várt ujraszervezésénél, a külön érdekek is, névszerint a nemzetiségekéi is s ezek közt a tótokéi tekintetbe vétetvén, ezek is képviselve legyenek.

4. Kijelenti a tót nemzeti gyülés, hogy a tót nemzet érdekei polgári szabadság tekintetében a magyarországi többi nemzetekéivel ugyanazok, nemzetiségi tekintetben pedig más, eddig törvény által elnyomott nemzetekéivel, névszerint a ruszinokkal, szerbekkel, horvátokkal, románokkal egyenlők, ugy hogy azon területen, melyen lakik, nemzetiségi és szabadsági tekintetben ugyanazt kivánja, amivel a magyarok már tettleg birnak, s ezért egy a többiért s valamennyien egyért jótállni és harcolni (?) akarnak.

II. Elhatározta a tót nemzeti gyülés a 4. pont alatti nyilatkozat szellemében a horvát, szerb, román és ruszin nemzethez rokonérzeti iratokat intézni.

III. Az emlékiratban kifejezett kivánatok kivitele érdekében s irodalmi és gazdasági egyletek életbeléptetése céljából, átalában nemzeti élet ébresztése- s kifejlésének gyámolitása végett a tót nemzeti gyülés állandó bizottmányt nevezett ki.“

Mi csak méltányolni tudjuk minden nemzetnek életre törekvését; de nem titkolhatjuk el, hogy a fönebbi pontokban egy kissé sok kivántatik. — Azonban nem kételkedünk, hogy atyánkfiai ezt ugy értik, miszerint ez ohajtásaiknak maximuma, s meg vagyunk győződve, hogy az országgyülés méltányos intézkedései őket is, valamint a hazai többi nemzetiségeket tökéletesen meg fogják nyugtatni. Az egyetértés és testvériség szelleme lebegjen e haza népei fölött! —br—

Közgyülési vázlatok.

Csongrád vármegye f. évi junius 3-án és több következett napjain közgyülést tartott. Kiszakitok egypár lapot a köztanácskozások naplójából azon független észrevételek kiséretében fölmutatandót, melyekkel a dolog természeténél fogva a kiszemelt tárgyakat szinezni cél- és okszerünek találtam.

Első alispán ur azon jelentése, hogy a vármegye az összes birói hatalmat kezei közé átvette, és már a bünfenyitő biráskodást tettleg megkezdette, átalános megelégedésül szolgált; hanem azon nézetben vagyok, hogy a polgári törvényszéki eljárás is megindítható, és indítandó volna az országbirói értekezlet munkálódásainak érvényre jutásuk előtt is; mivel ha ez ideig a polgári törvényszék megtartására megkivántató jogkörülmény nem fordult elő, — mint a jelentés szól — ez nem azért történt, mintha valóban nem volnának törvényszékileg ellátandó ügyek; ugyanis vannak többrendü fölebbezések a szolgabirói tisztségeknél, melyek most már nem a pesti főtörvényszék-, illetőleg kir. táblára fognak küldetni, hanem a megyei törvényszékre első felülvizsgálat végett; hogy tehát polgári törvényszék tartathassék, — mi pedig a felek és ügyvédek érdekében szerfölött kivánatos — nem kell egyéb, mint a szolgabiró urakat odautasitani, miszerint az ilyen — még a cs. k. szolgabiróságok idejéből fenmaradt és fel nem küldött — fölebbezéseket a megyei polgári törvényszékre halasztás nélkül terjeszszék föl. És minthogy a birósági átváltozások hasonló fölebbezések az alispáni biróságnál is fognak találtatni, fenirt utasitás az alispáni biróságok részére is kiterjesztendő lenne.

Tekintve pedig azt, hogy az 1847—8: IX. t. c. szerint rendes folyamatu polgári perekben ott, hol első birósági hatóságu tanácsok nincsenek, a megyei törvényszék első biróságképen fog itélni, mit a XI. t. c. 3-ik §-a is megerösit; a polgári törvényszékek megalakitása és ennek közönségessé tétele félreismerhetlen szükség, mivel ennek tudatával a nem rendezett tanácsu községekből akadni fognak olyanok, kik a megyei törvényszéket mint első folyamodásu illetékes biróságot lehető ügyeikben fel fogják keresni. Más részről pedig ideje volna, hogy azon urbéri természetü perekben, — melyekről az 1847—8: X. t. c. rendelkezik — melyek a kecskeméti cs. kir. volt urbéri törvényszéktől átvétettek, és még végitélet által be nem fejeztettek, az alispáni biróságok a folyamatba tétel vagy tehetés iránt a megyei közönséget, s legkivált pedig az érdekelt feleket értesitenék, hogy ekép az idézett X. t. c. 3-ik §-a minél előbb tettlegesen érvényesithető volna.

Az első alispáni jelentés egyik nevezetes pontját képező azon körülmény, hogy Csongrád városban az alkotmányellenes adónak katonai erőveli behajtása tettleg megkezdetett, és hogy eddigelő e zsarnok merénylet minden sikere az erélyesen kitartó hazafias jogérzetén megtörtént; ezen alkotmányos öntartás feletti örömét a megye közönsége határozatilag kijelentvén, ezt és üdvözletét a szenvedő várossal járásbeli főszolgabiró utján tudatni rendelte; midőn is Bánhidy László Csongrád városi tanácsos inditványa folytán egyuttal határozattá lön, hogy minden egyes lakos kárát és költségeit a megye házi pénztárából megtéríteni kivánja, és ezen nemes cél elérhetése végett járásbeli szolgabiró urak oda lönek utasitva, miszerint ezen végrehajtó had által okozott és okozandó minden károk- és költségekről pontos és kimeritő jegyzéket készitsenek. Országunk, jogaink vérrel és áldozatokkal szerezvék, s ezek tehát, ha megtámadtatnak, áldozatok nélkül meg nem menthetők. Ha bebizonyitani akarjuk a müvelt világ előtt politikai nagykoruságunkat s alkotmányos érzelmeinket, egyenként áldozattételre vagyunk kötelesek, és hogy az egyes erő meg ne törjön, az egyéni akarat magasabb természetü föltételeiben ingadozóvá ne váljék, méltányos és igazságos, hogy a teher súlyában a megye egyetemes népessége osztozzék. Az áradásnak töltések kellenek, s ezek fentartása, nehogy az egész vidék martalékul essék, ennek egyetemleges kötelessége, ha a mentő töltést elhordja az árroham, lássák hátrányait azon szükkeblüek, kik százak veszteségét ezrekkel sem fogják födözhetni. Ezen elv gyakorlati alkalmazásában rejlik azon közszellem, melynek hóditó varázsa előtt a fegyverek élei eltompulnak, s a megerösitett várak falai összeomlanak, s az erkölcsi világon és a törvények szentségén felülemelkedő hatalom megszégyenül.

A megyei mult közgyülés fölirt már a m. k. helytartótanácsnak f. é. april 24-ki azon intézvénye ellen, mely által tudatta, hogy az adó kivetése és behajtása körüli eljárás a cs. k. kerületi pénzügyigazgatóságokra ruháztatott. Ezen feliratra válasz nem érkezvén, inditványozva lön — ugy gondolom, ekkor még jelen nem voltam — elnökileg, hogy az alkotmányellenes adónak beszedése meggátolása végett az országgyüléshez kérvény intéztessék. Mely inditvány felmerült azon egyes ellenvélemény kivételével, miszerint ujból a helytartótanácshoz intéztessék felirat, az egyetemes gyülés által határozattá emeltetett. Tanácskozás közben az ellennézet a helytartótanács törvényszerüsége mellett nyilatkozott, mire e sorok irója kijelenté, hogy ha arról van kérdés, törvényes testület-e a helytartótanács? ennek törvényellenessége mellett az 1847—8: III. t. c. 6-ik §-a, mely a helytartótanács és m. kir. udv. cancellária hatáskörét végkép megszünteté — elegendő bizonyiték lesz. És valóban, ha a helytartótanács elfeledte az 1721: CII. t. cikkben körülirt kötelességét, mely szerint tiltva van a hazai törvények ellen valamit határozni, és kötelezve a lehető törvényellenes kir. parancsok ellen legfelsőbb helyre akadályozó fölterjesztést tenni — nem lehet belátni, miért kéressék föl olyan törvényszegés elháritására, melynek teljesitésére alkotmányellenesen a felszólitást ő tette? önmagától nem adta ki az april 24-ki intézvényt, tehát vagy a cancelláriától érkezett hozzá, és ha igen? az 1543: XXXI. t. c. van megsértve — kötelessége lévén ezen kormányszéknek is felvigyázni, nehogy a király nevében valami törvényellenes rendeltessék, s nehogy a fejedelem tekintélye összeütközésnek kitétessék; s ha nem, ekkor közvetlen az osztrák kormánytól kelletet e részben kapnia, melynek pedig akár elfogadása-, akár teljesitésére jogosultsággal nem birhatott; mert mint önálló hazai kormányszék, törvény értelmében, minden más idegen honi hatalomtól teljesen független. És ha még sem az tettleg? törvénytelen állását ezen körülmény is valósitja. A jogállapotok ily viszássága mellett nem találhatott a megyei közgyülés illetékesebb nemzeti és alkotmányos felségi — souverain — hatalmat, melynél igazságos panaszát nagyobb siker reményével letehetendé. S ha netalán elmarad a siker, lesz nyoma annak, hogy Csongrád vármegye is ezen labanc merénylet sáska-pusztitásai ellen annak idején a nemzetgyülés, mint az alkotmányos törvényhozás hasonfele előtt az országos sérelem orvoslása végett független szót emelt.

(Folyt. köv.)

Plée Arszlán levele a „Siécle“ szerkesztőjéhez.

Közöltük e derék francia tudósnak Jámbor Pál képviselő urhoz irt levelét egyik utóbbi számunkban, a következő levél sajátságos tartalmánál fogva — hiszszük — szinte érdekelni fogja tisztelt olvasóinkat.

Pest, junius 10. 1861.

„Sokan még csak ott vannak nálunk, hogy barbár, s urai ellen mindig lázongó, nem kormányozható nemzetet képzelnek a magyar név hallatára, melyet csak arról ismernek, hogy Franciaország azoktól vitte be magához a deli huszár lovasságot. Szeretném, ha ezen hitetlenek csak néhány óráig járkálnának Pest széles, hosszu és népes utcáin, betekintenének néhány nyilvános intézetbe, s egy-két magános házába. Meggyőződnének, hogy itt már régóta a legfinomabb civilisatio uralkodik, s ha van sajnálni való, az épen a tulság e részben. Egy latin közmondás szerint, aki Magyarországon nem élt, nem tudja mi az élet. E közmondás nem hizelgés a magyarok iránt. Tegnap, vasárnap, az ország egyik legnagyobb sokadalma alatt oly lóverseny volt itt, hogy a mi jó barátunk Gatayes a bolondulásig bele szeretett volna. Nem csupán a lovak nemességét és erejét kellett itt látni, hanem azt a páratlan festői társaságot is. Mindenki nemzeti öltözetében jelent meg. S tudja ön, mily jól illik e nemzeti ruha a férfiakra, — mily elegans s elökelő módon emeli ki a termetet; de még jobban kiemeli a nők szépségét. Nagyon rutnak kell lennie, aki nem szép a kis magyar kalapban, vagy a derékon összeszoruló mellényben, mely izléses ékitményekkel van diszitve, a szines gázvagy selyemszoknyában és mentében. S mily gyönyörüek és délcegek a gyermekek! Mintha már Magyarország mágnásai volnának!

„Aztán hallani kell e sajátságos, de dallamos zenét, e különös riadókat, mely a mi nyugati világunktól merőben különböző világba helyez át. A kelet már mutatkozik.

„De mit beszélek én a tegnapi ünnepélyről, viseletről, mikor a magyar szónokokról akarok irni. Ez nem igen illik a politikába. De legyen ön elnézéssel, szerkesztő!

„Az országgyülés ma azon felirat, vagy inkább óvás fölött vitatkozik, melyről önnek minden tudósitója azt irta, hogy megszavazták és felküldöttek. Mivel már csak a forma kérdése forog fön, a beszédek nem hosszuk.

„A gyülés a muzeum nagyszerü épületében tartatik. A terem, mely igen kicsiny a képviselők számára, jóval tágasb karzataira nézve. Nagyobbára nők foglalják el. A gyorsirók számára sok hely van fönhagyva stb. Minden képviselő a maga helyéről beszél; az előtte álló támlára mindenik neve föl van irva. Teleki helye üres, balra a harmadik padon nagy fekete fátyol boritja, s higye el ön, nincs valami szomorubb és egyszersmind költöibb, mint e fátyol, mely egy nagy hazafit helyettesit.

„Viszontlátom a számüzötteket, kik a legjobb emlékezettel vannak a „Siécle“ iránt. Vagy akarjuk, vagy nem, bemutatnak barátjaiknak; nincs vége-hossza a baráti kézszoritásoknak, kérdezösködéseknek, melyekben sem ön, édes szerkesztőm, sem egy munkatárs feledve nincs.

„Aztán következnek a magyarázatok, a titkok bizalmas közlése, melyek minden nyilvános gyülekezet kényes oldalai, s melyek azon meggyőződésre vezettek, hogy ha vannak is személyes meghasonlások, ha egyfelől Deák pártja, másfelől a szélső lépések pártja fel van tüzelve, veszély esetében mindenki egyesül.

„Ha az ausztriai császár az országgyülés mérsékelt kivánságait megtagadja, nem lesz többé véleménykülönbség; egy akarat fog uralkodni mindenkiben, hogy Magyarország legyen, s meg vagyok győződve, hogy lesz.

„Mert csak át kell rajta utazni, hogy meggyőződvén természeti gazdagságáról, lakói számáról és egyéni értékéről, azon belátásra jussunk, hogy e részen vannak a valódi erők forrásai.

„Bécsben az alkotmányos párt nagyon rosz néven veszi, hogy a magyarok nem egyesülnek. Azt mondják, ha ezt teszik, az ausztriai ház hagyományos despotismusa megszünnék létezni, s az alkotmányos kormányforma megalapittatnék. Látván a magyar nép erejét, értelem ellenállását, mért ne volna külön léte, mikor valódi nemzet.

„Önnek is volna némi vágya, hogy saját szemével lássa. Sajnálom, hogy nem engedett vágyainak. Magyarország nemcsak azon küzdelemnél fogva érdekes, melyet jelenleg a népek joga érdekében folytat: mindenütt felséges és gyönyörü tájak! Különösen a Duna melléke végtelen rónáival, méltóságteli kék hegyeivel, ragyogó és nyugodt költöiségre nézve felülmulja mindazt, ami ilyest nyugaton látunk. A juhok, a fehér és szürke nagy szarvasmarhák, a gyors lovak nemcsak nyájakként, hanem seregekként legelésznek. Gazdagság van itt a kiáradásig.

„S aztán mégis Pesten nagy a drágaság, annyival inkább, mivel Ausztria Magyarországra is ráerőltette papiros-pénzét. Azóta minden megdrágult. Mihelyt az megszünnék, mindennek rendes ára volna ismét.

— — — — — — — — — — — —

„Emlékszik talán ön azon szerény és kedves ifjura, azon költőre, ki olykor-olykor fölkeresett minket, s vendégszeretetünket vette igénybe néhány sora számára. Ez ifju Jámbor Pál, a magyar hegypárt egyik jeles tagja. (Elöszámlálja levelező mindkét párt néhány hiresebb tagját.)

„Ez országgyülésen a legnagyobb gazdagság és a legszerényebb vagyoni állapot van együtt. — Jámbor Pál, az egyszerü falusi lelkész mellett valódi hercegek ülnek, egy-egy milliomos Károlyi, kik gazdag létökre jó hazafiak. Ghiczy Kálmán elnök nagy szilárdsággal és tekintélylyel vezeti a tanácskozásokat; ritkán kénytelen a csengetyühez folyamodni, melyet egykor Dupin ur sokszor vett elő. A karzatokon rend uralkodik, a hol a felső tábla mágnásai mellett egyszerü polgárok foglalnak helyet. Látni, hogy felfogták a helyzet nagyságát.

„Különben a dráma legérdekesebb része már nem az adresse módositásaiban áll, hanem az au-

sztriai kormány feleletében. Irták, hogy sorshuzással választják az adresset felviendő képviselőket. Ez nem áll, ily választás nem szokása a magyar országgyülésnek. Az adresset egyszerüen felküldik a császárnak. Nem ezen körülménynyel fognak eltérni a nemzeti szokástól. — Holnap Budáról irok.

— — — — — — — — — — — —

„Összefoglalva, amit irtam, Magyarországon csak gazdagságot, erőt és hazafiságot találtam. — Maradok Leon Plée.

NB. Feledtem megirni egy figyelemre méltó különösséget: valahányszor a gyülésben Francia-, Olaszország, Garibaldi, Cavour neve említtetik, hatalmas éljenzések kisérik. Kormányunkban itt a nemzetiségek védőjét látják. Sokat várnak töle.“ (P. N.)

Tájékozásul néhány szó a helybeli tanitók fizetéséről.

Szeged város legutóbbi közgyülésében tárgyalás alá vétetett a helybeli elemi tanitók kérvénye, melyben a számos év óta folytonosan uralgó drágaság, ingadozó pénzérték-állás és egyéb alapos okoknál fogva, az osztó igazság és méltánylás reményében, az alkotmányos hatóság ügyszeretetébe helyezett bizalommal kérék csekély évi fizetésök megjavitását.

A kérvényt az illetékes tanbizottmány már több hónappal ezelőtt lelkismeretesen megfontolván, a fizetési javitást elvileg kimondá s a körülmények szerint annak fölemelését méltányos arányban a képviselő testület kegyes részvétébe ajálá.

A tanügynek barátai örömmel láták ez alkalommal is, a tek. tanácsnak a közmüvelődés, a tanodai oktatás és növelés iránti magasztos fogalmát, a nemes pártfogás- és egyhangú szavazásban a több oldalu téves nézetek fölött tündökölni. Eme lelkes nyilvánulás a tanügy oltárán, a hála és tisztelet veszta-tüze által fog örök időkön átragyogva élni a tanpályán küzködők vigasztalására.

De a köztiszteletü tanács tömeges részvéte és több nemes gondolkózásu képviselők pártolása sem mentheté meg az ügyet a bukástól: három szavazat-többséggel győzött az ellenfél. Mik voltak a győzők főbb védvei?

1. Addig halaszszuk e kérvény elintézését, mig majd a leendő magyar kormány az összes tanügyet rendezendi. De uraim a fizetésre a rendezés nem fog kiterjeszkedni; mert még a kimült cs. tanhatóság sem érzé magát arra följogositva, hogy a községi tanitók fizetésének mennyiségét meghatározza. Annál kevésbbé teendi ezt az alkotmányos felelős kormány, melynek egyik főhivatása leend a községek belkormányzati függetlenségét föntartani.

2. A városi pénztárt nem lehet terhelni ezen ujabb költséggel. Várjunk jobb időket. Ezen ok erejét méltánylom, csak azt kell csodálnom, hogy a gazdálkodási szigor rendszerét miért kelle épen a tanitók fizetési javitásának megtagadásával kezdeni? Miért nem lépett életbe e rendszer mindjárt az első gyülésekben? A szinészet pártaltatott. Különféle egyletek segélyeztetnek. Az akademia és épülete pénzsegélyt nyert. Ifjak küldettek a pesti országgyülésre tapasztalat- és képzés végett. Szóval számos jelét adá a közgyülés emberbaráti s hazafias érzületének, csak a tanitók kérvénye nem nyerhetett kellő méltánylatot!

3. Hallanunk kellett azon indokot is, hogy az egész országban a szegedi tanitók vannak legjobban fizetve, tehát szükségtelen a fizetésjavitás. Ezen ok nem alapos. Mert ellenkezőleg a lakosság és tanulók számát véve arányba: a szegedi tanitók vannak az egész Magyarországban évtizedek óta legroszabbul dijazva. Ezen állitásom bebizonyitására szabadjon a következő adatokat bemutatnom, melyek hitelességét — ha kell — hivatalos források után is kész vagyok igazolni.

Szegeden a városi elemi tanitók fizetése általán véve 400 frt, 60 frt lakbér. A tanyaiaké 200 frt s lakás. A realtanároké 630, háromé 735.

Pesten a reáltanárok fizetése az alkotmányos hatóság legujabb intézkedése folytán 1050 frtról 1200 frtra emeltetett. Ugyanott az elemi rendes tanitók fizetése 840 frt s egyéb járulék.

Szabadkán fielemi tanitó fizetése 500 frt és 50 frt lakbér.

Ugyanott az altanitóé 400 frt és 40 frt lakbér.

Majsán az altanitóé 315 frt és 40 frt lakbér.

Munkácson az altanitóé 420 frt.

Beregszászon az altanitóé 450 frt s szabad lak.

Szolnokon az altanitóé 504 frt.

Ugyanott a másik tanitó-állomáson 456 frt.

Szabadkán a leánytanitónöé 400 frt.

Borosjenöben 200 frt 30 pozs. m. mérő buza, 16 pozs. m. zab és 10 öl t. fa.

Pesten az altanitó 350 frt, egy öl fa, 6 év mulva 4—500 frt előléptetés, lakbér 52 frt.

Zentán 262 frt 50 kr., 16 lánc föld, 6 öl t. fa, $2^1/_2$ öl szalma és tisztességes szabad lakás.

Moholy község (Bácskában) leánytan-állomás 210 frt, 16 lánc föld, 2 öl keményfa; a vasárnapi oktatásért 20 frt s 12 lánc adómentes föld használata.

Pankotán leánytanitó 300 frt, 12 öl fa, szabad lakás.

Kalocsán 400 frt, szabad lakás.

Tura helységben (Pestmegye) 315 frt, a vasárnapi oktatásért 60 frt és szabad lakás.

Szigetvárott 420 frt, 3 öl fa.

Szentkeresztbányán (Erdélyben) 450 frt, szabad lakás, 12 öl fa.

Gyulán 174 frt, 15 köböl buza, 6 öl fa, fél sessio föld használatra, szabad lakás.

Szathmárnémethiben kisdedóvói állomás 420 frt, 8 öl fa, szabad lakás és tágas kert.

Apáca (Csanád egyházmegyei helység) 257 frt 50 kr., 30 mérő buza, 24 mérő árpa, 3 öl széna, tisztes lakás és kert.

Ujszászon (Pestmegye) 262 frt 50 kr., $19^1/_2$ hold szántóföld, 6 hold legelő, szabad lakás.

Martonoson (Bácsmegye) 210 frt, 24 hold szántó föld, 2 öl keményfa, 300 kéve nád, 3 font gyapju, kényelmes szabad lakás a tanépületben.

Gyöngyösön 420 frt.

Beregszász m. város 305 frt, szabad lakás, 24 p. m. rozs, 4 p. m. buza.

Körmenden 450 frt vagy 40 hold föld, tan- és más biztos fizetésekből 250 frt, szabad lakás, házi-kert palántás- és káposzta föld használata.

Hód-Mezö-Vásárhelyen 315 frt, szabad lakás.

Sátor-Alja-Ujhelyen első tanitóé 525 és második tanitóé 420 frt.

Kolozsvárott leány isk. 327 frt 60 kr., szabad lakás.

Rékáson (Pestmegye) 200 frt, 52 hold, szabad lakás.

Horgoson 210 frt, 28 l. hold, 16 m. kétszeres, 2 öl fa, 300 kéve nád és szabad lakás.

Aradon 420 frt, 84 frt lakbér, 9 öl fa, 4 lánc föld.

Jászberényben 420 frt.

Török-Szt-Miklóson 300 frt, 12 m. buza, 2 hold föld, szabad lakás.

Egyébként, ha kivántatik még több adattal is szolgálhatok, melyekből kitünik, hogy a tanitók dijazása Szegeden Isten tudju miért mindig mostoha kezekkel méretett. Tanodák szaporittattak. Tehát a közoktatás és növelés hasznossága tényleg elismertetett; de, hogy a tanodák által a kivánt cél eléressék, arra kellő gond nem minden oldalról fordittatott. Mert, hogy valamely tanitó 400—300 frt díj mellett folytonos anyagi gondok, nélkülözések, családi sanyarúságok ostroma és dulása mellett is a tanításhoz okvetlenül szükséges erélyben megtarthassa magát: ez az erkölcsi lehetlenségek közé tartozik. Hogy élhessen: instruktoroskodnia, vagy külső mezei, vagy más keresethez kellett folyamodnia. Az első foglalkozás tanitói s polgári állását alacsonyitá le, a másik pedig irigységet költve, a tanitói kötelességek buzgalmát fogyasztja és öli el.

A jól fizetett tanitótól méltán követelhetni dús sikert. A roszul ellátott munkája alig termi meg a szemetes kétszerest, vagy az árvamegyei buzát. A város közönségének anyagi és szellemi érdeke, a kedves magyar haza jövő jobbléte s boldogsága igényli, hogy tanitóinkat kellőleg a kor és pénzérték, ugy az élelmi s egyéb ellátási szerek árához aránylagos fokozatban dijazzuk. Nehogy épen a szegedi tanitókra legyen alkalmazandó ezen régi közmondás: „Quem dii deaeque odere pedagogum fecere.“ A kit az Istenek és Istennök gyülölnek, azt tanitóvá teszik.

A Szeged városi tanitók (értve a real és elemieket) kevés kivétellel mind e városnak szülöttei. Szivben, lélekben magyarok, s tudtomra a germanizáló 12 év alatt hazafias érzelmeik a sokszoros erkölcsi nyomás dacára mind a közéletben, mind a tanodában rendületlenül kiállák az átalakitás ostromait. A tanulók gyengéd érzetforrásába nem vegyülhetett a mérgezés vegyszere. Vagy e jellemszilárdság mindenkiben erény, csak a tanitóban nem? Mert 1848 előtt nem nagy küzdelembe került magyarnak maradni; de 49 után — föleg hol kenyérvesztés is divatozott — a tanoda levegőjét tisztan megőrizni, s a tanoncokat a haza iránti szeretetben növelni aligha nem tartozik a legszebb polgári erények közé.

Vagy vannak talán e város tanitói közt egyének, kik a tanitói hivatalra jellemük homályossága, vagy erkölcsi hiányaik miatt méltatlanok, igy a jobb fizetésre érdemetlenek? Ám ha vannak; az illetők kötelessége ezek ellen a szigorú vizsgálatot elrendelni, s törvényes uton orvosolni a bajt. De, hogy egy-kettöért — ha csakugyan volnának ilyenek — az egész tanitói testület és ennek családja is lakoljon: az ilyetén eljárás sem az igazság- sem az emberiséggel össze nem egyeztethető.

A városi tanitók végre mint e város fiai, adózó polgárai, jó s balsorsban hüséges osztályosai, a hazának s az emberiségnek egyszerü; de nem megvetendő befolyással biró közharcosai: megérdemlik, hogy az alkotmányos hatóság atyai gondoskodásának jótékonyságát s vigasztaló részvétét érezzék föleg most, miután annyi szenvedés és remény után először kérnek segélyt a törvényes elöljáróságtól, midön nemzetünk föntartására nemzeties érzelmü tanitók kivántatnak, s midön egy főispán is (Ragályi Károly) igy szól a förendi gyülésben: „Kérem méltóságtokat ragadjanak meg enzentúl minden alkalmat, hogy az oktatás és növelés szent ügyét az egész hon érdekében a törvényhozás első teendői közé sorolják. Magas és erélyes pártfogásukba ajálom az iskolát és a növelés szent ügyét.“ *Egy képviselö.*

Tárogató.

Helybeli ujdonságok.

— Holnap, azaz vasárnap a **Dugonics-szobor** alaptőkéje gyarapitására ideiglenes szinházunkban mükedvelők által adatik:

„A Honvéd-huszárok“

cimü népszinmü 3 felvonásban, irták: Balázs Frigyes és Almásy Tihamér. E szinmü a mult vasárnap adatott először Budán Molnár szintársulata által, s pedig mint a lapok tudósitnak, átalános hatással. A lelkes mükedvelők elkövettek mindent, hogy e nem csekély költséggel megszerzett szinművet a lehető legélvezetesben hozhassák a közönség elé. Midön tehát szülöföldünk hazafias keblü közönségét e szent célu müélvezetre figyelmeztetjük, nem mulaszthatjuk el megemliteni, hogy minden fillér, melyet városunk nagytudományu fia szobrára áldozunk, nemcsak önmüveltségünkről és hálánkról fog tanuskodni, hanem általa unokáink számára élöpéldát állitunk fel, hogy egykor a nemzeti mivelödés hasonló bajnokaivá iparkodjanak válni. S e figyelmeztetést azon hitünkkel zárjuk be, hogy a szent cél iránti részvétről jövő lapunkban a legörvendetesben adhatandunk számot a haza előtt.

— A mult szombaton tartott jótékony hangverseny a rókusi kórház javára tiz forintot jövedelmezett, mely összeg — mint hitelesen tudósitva vagyunk — rendeltetése helyére már át is adatott. Ezuttal a hangverseny-adók részéről a leghálásb köszönetet nyilvánitjuk a helybeli derék nöegyletnek s Hoffer épitész urnak a szinháznak emlitett célra ingyen történt átengedéséért.

— Pár nap óta körünkben mulat Czimegh János ur tudós földink, kinek a technikai téren európai hirü találmányait a tükör uj készitése, papir, selyem és bör ezüstözése módjáról a mult heti pesti lapok is emliték. Birjuk becses igéretét városunk tudós fiának, hogy e találmányairól lapunk hasábjain is teend emlitést.

— E hét elején hirdettetett ki városunkban a magyar itce ujra behozatala. A nép e rendeletet tudató biztosok szavait éljenekkel fogadta. E rendelet életbeléptetéséről szólván, nem mulaszthatjuk el fölemlitni azon több oldalról hozzánk érkezett panaszt, mely a fináncoknak fogyasztási adó behajtása ellen kikel. E buzgó pénzügyi organumok nem járnak ugyan executiós katonákkal; de hihetöleg magas meghagyásnál fogva tudják ök szóval is előadni, mily jövendöbeli büntetés vár azokra, kik rendesen nem fizetik az accist. Mi ugy hiszszük, hogy közgyülésünknek a törvénytelen adó iránti határozata ez esetre is vonatkozik; azért tudni fogja kiki, mihez tartsa magát.

— E hét folytán a Tisza hullámaiból ismét három szerencsétlen hullája fogatott ki. Kedden reggel egy 30 éves férfiu hulláját lelék meg, kinek finomabb fehérneműi nem a néposztályból való emberre mutatnak, azonban kiléteről még eddig nincs tudomás. Ugyan e nap estéjén egy gyermek hullája merült fel, ki három nappal előbb a felsövárosi részen esett a Tiszába. A következő napon pedig a vár mellett szülöi szemeláttára egy leány a hajón megcsuszamodván, a vizbe esett, s többé minden keresés dacára sem találtatott meg.

— (Természeti ritkaság.) A mult számaink egyikében hármanc juhellésről szóltunk; ezuttal pedig egy még ritkább esetről tudósitnak bennünket. A szegedi határban, Felsö-Balástyán Marton József gazda tanyáján egy juh négy bárányt ellett, s mind a négy a legjobb egészségben vickándozik. Ez ugyan jó fajta volna a szaporitásra, ha ugyan a közmondás nem állna, hogy a nemes faj nem szapora.

— A Szina-féle fal mellett volt irgalmatlan palló pár nap óta a lehető legkényelmesebbel van fölcserélve. Ha felszólalásunkra mindenütt ily hamar sikert látandunk, akkor lapunk rendöri buzgókodásaért talán még kitüntetést is fog kiérdemelni magának (?).

— E hét folytán több apróbb lopásról értesültünk, melyek a széltében barangoló koldusgyermekekre háritják a gyanut. Addig is, mig dolgozóház épül számukra, nagyon tanácsos lesz ovatosságból az ajtókat becsukva tartani, mert több helyt egész éjen át is tárva vannak az ajtók, melyeken nemcsak a cselédek ki- s bejárhatnak, hanem bármely idegen is.

— A városi tanács legközelebbi ülésében elhatározta, hogy a város végén azon szomoru jelentőségü négyes oszlop, mely a jelen korszak büntető fogalmaival ellentétet képez, lerontassék.

— Az osztrák állam-vasuttársaság valahára megérté a kor intő szózatát s menetrendét magyarul is kinyomatá. Még sok van hátra, mire régen várunk, péld. a dijak leszállitása, az ügyvitel összpontositása Pesten, magyar személyzet stb.

— Városunkban két kolera eset mutatkozott; ugy látszik, hogy e betegség már meghonosult Európában, s a forró időszakban mutatkozik, mig végre annyira megszokjuk, hogy többé nem is fog rajtunk.

— A lövészegylet alakitása ügyében f. h. 30-án — vasárnap — délután 4 órakor a városi tanácsteremben gyülés fog tartatni, melyre az ügybarátokat ezzel figyelmeztetjük.

— A helybeli iparossegéd-egylet ma délután 3 órakor közgyülést fog tartani, melyre az illetőket tisztelettelesen hivja meg az egyleti elnökség.

Hazai tudósitások.

—G— Csongrádról irják nekünk, hogy f. hó 22-én katonaszállásolók járták be a város hivatalnokai és értelmesbjei lakásait, hogy az ott tanyázó 460 adóbehajtó katonaság erősbitésére érkezendő katonaság számára helyet készitsenek. Sütött főzött tehát mindenki, hogy vendégeit illően fogadhassa; de hijában, mert a nehezen várt vendégek csak harmadnap jelentek meg — 160-an. Csodálkoznak a tiszt urak, hogy e nép enni és inni elegendő böséggel adhat a katonáknak, s adót még sem fizet. Aki ilyesmin csodálkozik, annak aligha van fogalma a honfiui erényekről! Ugyan e tudósitásban olvassuk, hogy f. hó 19-én temettek el egy leányt, kit egy katona az utcán — mint mondják — véletlenségből agyonlött. A temetés a szülők szegénysége miatt a város költségén a lehető legfényesebben ment végbe.

— Pest város hatósága f. hó 26-ki közgyülésében a betegeskedése miatt ideigl. visszavonult Rottenbiller L. helyébe polgármesteri helyettesül Kerékgyártó Árpádot választotta. — A tanácskozás napirendjére a házi szabályok levén kitüzve, ezek fölött folyt a tárgyalás délig, mikor is a helytartótanácstól kiküldött kir. biztos, Havas József ur egy helytartótanácsi titkár kiséretében megjelenvén, a közgyülés függöben maradt. A nevezett kir. biztos a főbirótól elhagyott elnöki székbe ült, a titkárral felolvastatta a rendeletet, mely öt a vizsgálattal megbizza, s megjegyezve, hogy ő a jelen helyet nem nézi annak, ahol neki voltaképen helye volna, s hogy ő ezuttal csak be akarta magát mutatni „az uraknak“, abeli reményét nyilvánitotta, hogy az „illetők“ nem fogják tőle megtagadni, amire a vizsgálat közben szüksége lesz. — Horvát főbiró erre kinyilatkoztatja, hogy a közgyülés e vizsgálat tárgyában már határozott s határzata a kir. biztos urnak is megküldetett; kérdezi egyszersmind, kivánja-e a kir. biztos ur e határozatot felolvastatni. A biztos felolvasottnak nyilvánitván e határozatot, fölkelt s kisérőjével együtt ismét szépen eltávozott, mire a felfüggesztve volt tárgyalás ismét fölvétetett. (M—g)

— Kecskemétről irják, hogy a város elhatározta, miszerint azon esetre, ha a lakosok beszállásolt katonákkal terheltetni fognak, naponkint kenyeret, bort és hust fog kiszolgáltatni.

— Esztergamot ugyan odahagyták a katonák, de csak azért, hogy helyettök mások jöjenek, kik — mint a „P. Napló“nak irják — legelőször is a megye- és városházát foglalták el, s a megyei és városi hatóságokon kezdik a sanyargatást. Ellenben a „Wanderer“nek irják Pestről, hogy néhány nap óta felülről több engedékenységet tanusitnak, ennek bizonyitéka az is, hogy Pesten az adó erőszakos behajtása elmarad.

— E hó 20-án, mint a „D—ü“ irja, a szinköri előadás előtt Szathmáry tehetséges komikus szive felé lött, de szerencsére hibázott, s csak veszélyesen megsebesité magát. Szinte e lapban olvassuk, hogy az adóbehajtás is szül iparlovagokat. Egy zöld gálléros félénk emberke egy kereskedőt boltja ajtajában megszólitott, fizessen neki ennyi és amannyi hátralékot, s mivel ez egyenesen elutasitotta, szó nélkül odább állott, hogy nálánál félénkebbnél keressen szerencsét.

— A fővárosi magyar ifjuság Cavour halála alkalmából részvétnyilatkozatot küld az olasz ifjusághoz, a gyászünnepélyre gyüjtött összeget pedig Cavournak állitandó emlékszoborra Turinba küldi.

— Kolozsvárott f. hó 24-én a magyar parliamentből visszatért ékesszóló követet, Haynald Lajos ő excellentiáját nagy ünnepélylyel fogadták. A főnemesség és polgárság több tagja egész Fenesig ment elébe. Este fáklyás-zenével tisztelteték meg.

— A zágrábi országgyülésen f. hó 25-én Haulik a Magyarországhozi visszatérés mellett nyilatkozik, ha az összes Ausztria trónjához törvényes utra térend; előbb Horvátország semmi unio-alkudozásba nem bocsátkozik. Zlatarovics az ügy sürgősségénél fogva az unio elvét kimondatni, a föltételek szerkesztését elhalasztatni kivánja, mig Magyarország viszonya Austriához megállapitva nem leend.

— Eddig a horvát országgyülésen tulnyomó számban nyilatkoztak a követek az unio mellett Magyarországgal.

— Sopronban valami Scorpio nevü császári adóbiztos kezdé meg f. hó 15-én az adóbehajtás iránti intézkedést; a megtagadott adókönyveket katonai erővel vitte el a városházától.

— A Girókuti által szerkesztett „Falusi Gazda“ jövő félévben a „V. Ujság“ alakjában fog megjelenni képekkel. Ez érdekesen szerkesztett gazdasági lap előfizetési ára csak 2 frt.

— Maros-Vásárhelyt f. hó 16-án a fogyasztási adó erőszakolása miatt a Maros mellett fenálló szeszgyár cselédsége és a katonaság között tüzes veszekedés folyt; néhány katona a Marosba veszett, a szeszgyárosok közől is hiányzik egypár.

— Trencsénmegyében az adóbehajtók gyalog barangolnak, mert derék tót atyánkfiai még fuvart sem adnak nekik, s dacára, hogy e megyében éhség uralkodik, a katonákat jól tartják, de nem fizetnek.

— Kassa város hazafias lelkü lakosságának végre sikerült a német szinészeken, kiket az előbbi kormány erőszakkal nyakukra tolt, tuladni, s a magyar pénzen épült szinházat három évre magyar társaság kezére adni.

— Haas Mihály szatmári püspök, mint a „P. Ll.“ irja, mindeddig a kapucinusoknál lakott Budán, s a napokban elutazott Triesztbe. Addig menjen, mig mi visszaohajtjuk, jegyzi meg reá „Magyarország“.

— F. hó 15-én Cegléd és Kecskemét közt a vaspályán egy drezdai buzakereskedőtől elloptak 1000 darab rubelt orosz bankjegyben. A megkárosodett bejelenté a kecskeméti főkapitányságnak, melynek sikerült is az ellopott összeget a tettessel együtt kézrekeritni.

Vegyes hirek.

— Apponyi gróf f. hó 26-án délelőtt ő felségénél audientián volt, mely egy óránál tovább tartott. Később a főudvari cancelláriánál értekezlet volt, melyben, mint beszélik, b. Vayn kivül részt vettek: b. Kemény Ferenc, gr. Apponyi és Zichy Ferenc gr. Majláth és Sennyei b. is megérkeztek, s tanácskozatot folytatnak. Még nincs semmi elhatározva.

— A „Lloyd“nak távirják Bécsből — junius 27. d. e. 10 óráról: „Ez óráig a császár még a felirat elfogadása ellen van. — Délután 1 órakor ülend össze a császár elnöklete alatt az elhatározó értekezlet, melyben az összes magyar és német kormányférfiak részt veendnek. B. Vay azt hiszi, hogy mind a két részre a legjobb eredményeket biztositathatja — ha a felirat elfogadtatik; — mig az osztrák miniszterek hasonló biztositást annak el nem fogadása esetére nyujtani nem képesek.“

— Varsóból irják az „A. A. Ztg“nak, hogy ott uj eshetőségek készülnek, mit az izgatási párt minden áron előidézni akar. Mindenfelé Kosuth és Garibaldi jelöltetnek ki a haza megszabaditóiul. Mintegy nyolc nap óta a kisebb kihágások napirenden vannak, minden templomban — még a protestánsoknál is — a nemzeti hymnust éneklik; a rendőrséget kigunyolják, az orosz katonaságot sértegetik.

— A bécsi birodalmi gyülés mindinkább hevesebb kezd lenni; f. hó 25-én Ziblikevicz tudor a lengyel párt kitünő tagja Herbst tudort, mivel a csehek és lengyelek ellen ál tényeket hozott fel, párbajra hivta ki. Azonban Herbst ur jónak látta megkövetni ellenfelét, s a párbaj elmaradt.

— Az „Indep. Belge“nek f. hó 23-ról irják Párisból, hogy nagy számu orosz katonaság van összevonva Magyarország közelében II. Sándor cár rendelete folytan.

— A francia „Moniteur“ az olasz királyság elismerését épen a solferinói csata évnapján hozza. Ez talán felelet volt a waterlooi csata évnapja megünneplésére, melyet ez évben ültek meg először Némethonban.

— Az erdélyi román küldöttség a napokban Bécsbe megérkezett; Pesten is időzött ugyan, de sem a magyar notabilitásokkal, sem a román követekkel nem értekezett, mert megbizásuk csak Bécs számára szól.

— A török szultán f. hó 25-én reggel meghalt. Következőjeül fivére egyikét, Abdul-Azist ismerték el.

— Türr altábornagy Savoyába utazik az aixi fürdőkbe néhány hétig, hogy egészségét az eshetőségekre megedzze.

— A császárné ő felsége Corfuba f. h. 25-én megérkezett szerencsésen.

— A Cavour halála által megürült helyre Ricasolit akarják megválasztani.

— (Uj adónem.) Miután az adóhátralék — mond a Figaro — Magyarországban 50 millio frt., miután továbbá a magyarok semmit nem akarnak fizetni, s adó csak a német tartományokban fizettetik rendesen, tervben van, ezentul a kutya, macska, kanári madár, mokus, veréb és papagályadót behozni.

— A francia császár az olasz ügyről beszélgetvén az olasz követtel, kijelenté, hogy a római ügy öszig magától is megódzik. — Ujabb hirek szerint a pápa ő szentsége nagyon beteg, s már uj választásról is beszélnek, mert ez a szent atya kivánsága volna, hogy mihelyt roszra fordulna állapota, a bibornokok uj választást eszközöljenek. Ez aggasztó hirekből magyarázható az, hogy a francia császárnak jelenleg legkevésbbé sincs szándoka csapatait Rómából visszahivni.

— Az osztrák pénzügy-miniszter számitása szerint ez évre a hiánynak csak 40 millióra kellett volna rugni, de az olaszországi, s az oktoberi politika Magyarországra nézve a hadsereg költségeit annyira szaporitá, hogy novemberig 116 milliót fog tenni.

— „Ki fizeti meg Ausztria adósságát?“ Ily cimü könyv jelent meg Ludwig hazánkfiától külföldön, melyből elég legyen ennyit idézni: Ausztriát kettő tartja fen, a kölcsön és sereg. Amely napon egyik vagy másik hiányozni fog, a birodalom szétbomlásnak indul.

— A szólásszabadságot a bécsi birod. gyülés felsőháza ugy érti, hogy az csak a törvényes határok közt engedtetik meg. Palacky erre azon megjegyzést tevé, hogy ily szólásszabadság a spanyol inquisitio alatt is volt.

— Az orosz Akademia Sz.-Pétervárott — mint a lapokban olvassuk — megintést kapott, mert állitólag nem müködik orosz szellemben, és igen hódol a külföldi eszméknek.

— Az „A. A. Ztg“ bécsi levelezője azt irta a napokban, hogy Széchen és Clam gróf urak oly heves vitába keveredtek, hogy köztök csaknem párbajra került a dolog. Ez állitást a „Sürgöny“ bécsi levelezője teljes koholmánynak nevezi.

— Garibaldiról, ki a lehető legjobb egészségben van jelenleg, s a jövő iránt legszebb reményeket táplál, egy olasz lap következő adomát közöl: Vihar alkalmával egy francia hajó veszélybe jutott. Garibaldi sajkájába rohanva, a veszélyben forgó hajót eléri, a kormányt megragadja s a hajót megmenti. Anélkül, hogy megismertetnék, a kapitány hálanyilvánitása elöl elvonul a marsali hős. A kapitány pénzzel és pálinkával kinálta, hogy megjutalmazza.

— Schmerling minisztcr ur Bécsben megengedte, hogy a márciusi elesettek sirjára a lakosok emlékkövet állithassanak. Igy már az aradi siremlék is csak létrejöhet valahogy.

— A párisi „Moniteur“ szerint a szultán ujabb kibocsájtványában a Libanon szervezését és Dand Effendi kineveztetését a hegyek kormányzójaul elfogadta. E választást a conferentia minden tagja elégülten fogadta.

— A görciek oly polgármestert választottak, kit a kormány nem erősitett meg. A polgárság ennek következtében fáklyás-zenével tüntete ki érzelmeit megválasztottjának.

— A „Const. Corr.“ tudni hiszi, hogy a magyar országgyülést nem fogják föloszlatni, hanem elhagyják, hogy magától oszoljék fel.

— A „Moniteur“ f. hó 15-röl jelenti: A császár elismerte Viktor Emanuelt Olaszország királyának; midőn a francia kormány ez elhatározást jelenté, egyszersmind kinyilatkoztatá, hogy visszautasit minden solidaritást oly vállalatokban, melyek képesek volnának az európai békét megzavarni, azt is hozzátevé, hogy a francia csapatok mindaddig ott maradnak Rómában, mig azok, melyek őket odavezették, kielégitőleg biztositva nem lesznek. Midőn e hir pápa ő szentségének tudomására jutott, Grammont hercegnek igy szólt: „E hir nem lepett meg legkevésbé, Napoleon császár részéről többre és mindenre el vagyok készülve.“ E szerint a római kérdés megoldása nem volna messze.

— Berlinben miniszterváltozásról beszélnek; azonban alig hiszik, hogy a szabadelvü Vincke s társai közől valaki bejutand a miniszteriumba.

— A mely nap Párisban Cavour gróf emlékére istenitisztelet tartatott, ugyanakkor, mint a „Siecle“ irja, Poroszország gunjátékot szándékozott rendezni Franciaország ellen; nyilvános ünnepélyet ket rendezve a waterloei ütközet emlékére. Ez ellentét mindenszerre elég szembeszökő.

☞ Mai számunkhoz egy félív melléklet van csatolva.

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Burger Zsigmond könyvnyomdájában.

TÁRCA.

Napló-töredék.

(Vége.)

A hét órai csata

September 29. 1855.

Reggel három órakor az elöörsi hirnökök jelenték az ellenség közeledését. „Kimentem a szabadba, hogy Kmety saját szavait használjam, a völgy helyenként mint felszántott ugar sötétlett, barázdai hullámzának, árnyai bolyongának; lefekvém a földre, az ágyuk és szekerek közelédése lassu rengéseket idézett elé, — fegyverre!

Kmety rendezé seregét, kitüzé a rendszeres védelem pontjait, s várta nyugodtan az ellenség rohamát.“

Birom e csatának részleteit, de ezekkel nem akarom a Sajtó hasábjait igénybe venni most, midön a magyar lapok minden sora, nemzetünk férfias föllépését hirdeti.

Az ellenség vitézül fogadtatott s több helyen visszaveretett, csak Yarim-ai erdőbe melyet Hussein pasa védett, volt veszélyben, ezt, miként a kelő nap sugarai mutatták, 15,000 orosz környezé minden oldalról.

Az erődnek megmentésétől függöt a nap diadala. A veszély pillanataiban Kmety, ki mindenütt jelen volt, négy századdal megérkezett. — Előre! Kmety személyesen vezeté bátor csapatát, s a lelkes sztambuli ifjak szúronyszegezve keresztül törtek az ellenség tömegén.

A közlekedés helyreállt. Yamir-ai mentve volt, s a napiparancsban Kmety, a dicső rohamnak jelesei közt, első helyen Tükörit és Hassan agát nevezé.

A küzdelem még soká tartott, de elvégre az ellenség minden ponton legyőzve, tiz és tizenegy óra közt visszavonult oly rendetlenségben, mely eléggé tanusitá, hogy biztos diadalra számitának.

A visszavonuló hadsereget, mennyire a körülmények engedék, egyes osztályok üzőbe vették; ezek közt kitüntette magát a második anatóliai ezred, bár a határozó pillanatban parancsnoka eltünt.

De oda állt a küzdők élére mint önkénytes, Szelim aga, s a futamlókat a sátrak aljáig üzé; és it, a csata véghatárán, az utolsó golyó, mely a diadal ünnepét megelőzé, Szelim agának, — Tükörinek — bátor karjába furódott!

A győzedelmes kis sereg, 370-et vesztett holtban, és 420-at sebesültben; a dicső orosz had, melynek egy része Mgyarországban aratott babérokat. 6000 holtat hagyott a csatatéren.

A törökök alig hitték szerencséjöket, s voltak a buzgó buzulmánok közt, kik bizton állitják: hogy a szent próféta 10,000 zöldöltönyü hössel jelent meg a csatatéren, kik az oroszokkal együtt eltüntek.

A magyar tábornok, ura volt a tachmasi magaslatnak. Tüköri egy szegény török házánál talált menedéket, hol a becsületes gazda „Abu,“ mint saját gyermekét ápolá.

Tüköri karja kigyógyult, de hetekig kellett mozdulatlanul feküdnie, s szenvedő arcán csak akkor sugárzott öröm; midön azon orosz érdem jelekre pillantott, melyeket Kmety küldött a sebesült hősnek.

Ez érdemjelek a csatatéren s a holtakon találtattak, feliratuk orosz nyelven a következő: „A magyar forradalbm elnyomásaért 1849“!

Az angol főparancsnok Sir W. Willams tábornok, fölhasználhatta volna a diadalt: de ö, ki csak hirét hallá a csatának, eléglé az idegen dicsöséget, — s várt, hogy legyen az orosznak is mit adni a szegény padishának — — —

Az oroszok körülövezék seregeikkel Karst, elzártak minden közlekedést, s éhességgel kényszeriték feladásra e jobb sorsra méltó sereget, mely hihetőleg az üdvös európai politikának lön áldozata.

November 25. Wiliams főparancsnok békelobogóval az orosz táborba lovagolt, hogy Mouravieff tábornokkal a magadás föltételeiről értekezzék.

Kmety nem várta be a föladást, ő nem akart sem az orosznak, sem az osztráknak foglya lenni; s az angol főparancsnok beleegyezésével, november 26. Kollman ezredessel és nyolc vitéz karddal, keresztülrontott az ellenség táborán, — hogy életét megmentse a magyar hazának!

* * *

Genua, 1859.

Az olasz háboru hirére a hontalan magyarok minden részéből a világnak, szárazon tengeren, a nagy csatatérre siettek, küzdendők a népszabadság szent ügyében.

Sokan feláldozták évek szerzeményeit, mások állásaikat, s csak akkor értek olasz földre, midön a béke véget vetett a háborunak, — reményeiknek.

Junius végén négy magyar őrnagy: Tüköri, Eberhardt, Kis és Kalmár fölmondák a török szolgálatot, hogy az Ihász Dániel ezredes parancsnoksága alatt álló olasz-magyar legióhoz csatlakozzanak.

Kalmár utközben meghalt, s özvegye a közép tengerbe sirá könyüit kedves férje után. A három bajtárs megérkezett Genuába. Késö, késö, a villafrancai tollak elnémiták a solferinói ágyukat!

Palermo, 1860.

April 4-én Palermo, Messina, Catane... fegyvert fogott, hogy a Bourbon uralmat megtörje. A küzdők, heves csaták után, a sziget belsejébe vonultak.

A Bourbonok diadalt hirdettek, s a szükséges kivégeztetések után kegyelmet igértek! Mindenki szomoru napoknak nézett elébe; de az olasz nemzetélet fölött hazafiak örködének.

Garibaldi május 6-án Itália legbátrabb fiaival hajóra kelt, a bátrak közt látjuk Türr és Tüköri hazánkfiait. A hajó május 10-én Marsalában kikötött.

Elmondjam, mit tön a bátor csapat? A legujabb történet ismeri e nagyszerü vállalatnak minden pillanatát, följegyzé a dicsöség könyvében a hösöket, s neveik mellé odairá:

Hogy a birodalmak jövője nem alapszik szuronyokon! hogy a tiszta hazafiság világhatalom!

Palermo ostrománál Tüköri vezette az elöcsapatot, ő volt az első, ki Palermo határain a diadal zászlóját lobogtatá; ő volt az első, ki a szabad földet vérével áztatá!

Hazámfiai, olvassátok a fővezér napiparancsát, s ne feledjétek azokat, kik idegen földön dicsöséget hoztak a magyar névre.

Palermo, junius 7.

„Tüköri ezredes meghalt. Az alpesi vadászok ma egyik legjobb vezéröket, egyik legkedvesebb, legvitézebb bajtársukat vesztették el. Az ellenség megrohanásában Varese, Como, Catalafimi, Palermo látták Tükörit, elsőt az elsők között. Az utósó ütközetben ő vezette a guidek bátor katonáit és tisztjeit, kik azt kérték kitüntetésül, hogy elsők lehessenek Palermoban. A jó, a bátor, a rettenhetetlen magyar ma meghalt sebeiben; ő Magyarországnak, a vitézség e classicus földjének, Olaszország testvérének méltó képviselője. E két országnak testvérisége a csatatéren vérrel szentesittetett, s a szabad Itália felelös a világ szine előtt Magyarország szabadságáért.... Igen, az olaszok esküsznek a hös vértanuk sirja fölött, hogy Magyarország ügye az ő ügyük, s hogy kicserélik testvéreikkel véröket vérért.

Dictatori iroda. Garibaldi J.“

(M. S.) ***Rónay Jácint.***

A magyarok emléke a Caspi tenger melletti népeknél.

Harminc évvel ezelött egy „Keleti utazás“ cimü könyv jelent meg Párisban; e könyv szerzője egy magyar vala, ki több honfitársai példájára keleti Magyarországnak, a hagyományos Dontö-magyarhonnak fölfedezésére indult. Mielött mások példájára e képzelt hazát Siberiában vagy Tibetben kereste volna, meg akart győződni, ha vajjon a fekete és Caspi tenger közti síkságon nem találna-e némi maradványokat a jelenlegi európai magyarokból. Várakozása szerencsésen beteljesült; a Kuban völgyében egy népre talált, mely nemcsak ismeré a magyar nevet, hanem még azt is állitá, hogy ösei is e nevet viselék; e nép jelenleg a karacsai nép. A testvériség, vagy legalább a névhasonlatosság azon utas és a néptörzs feje való-ja közt némi bensőséggé változott, s e néptörzsfönök egy este sátora alatt, midön együtt itták csai-jukat, perzsa-szönyegén letelepedve a következő történetet beszélé el a magyar utasnak, ki mivel nem érté a karacsai szójárást, egy török tolmács magyarázá meg neki annak betüszerinti értelmét, melyet eként jegyzett föl:

Élt egykor Konstantinápolyban egy gyanakodó és különc jellemü császár, ki neve tiszteletét és koronája tekintélyét mindennél többre becsülé, s ki dicsösége megőrzése miatt feláldozá gyermekeit, szülöit, barátait. Az ég egyetlen leánykával áldá öt meg, kinél már zsenge korában a legkitünöbb szépség mutatkozott. Félvén, hogy e szépség házára egykor vészt hozand, leányát Konstantinápolytól távol neveltete föl, a Propontis egy kis szigetén, egy szigoru nö gondja és tizenöt udvarihölgy társasága között, kik szolgálatára valának. S megtiltá halálos büntetés alatt mindenkinek e szigethez közeledni.

Allemely kecsei (mert ez vala a hercegnö neve) éveivel együtt mindinkább növekedtek, senki nem láthatá öt anélkül, hogy meg ne szerette volna. Az elemek szerelmesek levének bele: midön a mezön sétált, a szellö fuvalmával édelgett neki; midön a tenger partján járt, a habok lábaihoz siettek, hogy csókolgassák azokat: egy nap, midön keretén elszunnyadt, a nyitott ablakon egy napsugár hatott be reá, elárasztá öt szerelmesen, s anyává tevé. Csakhamar látható lön ennek jele mindenki előtt. A császár haragja e hirre rettenetes lön, elhatározta leánya halálát, hogy e szégyentöl házát megmentse; de saját kezeivel nem mervén öt megölni, egy arany- és gyémánttal telt hajóra ültete öt egész környezetével, s neki ereszté e hajót a szél és habok önkényének.

De a szél csendesen vivé a hajót egész a Fekete tengerig, s e különben zajos tenger nyájasan ringatá a hajót egész a Caucas vidékeig, ahol azon időben a magyarok uralkodtak. A véletlen ugy akará, hogy e néptörzs fiatal főnöke épen a tenger mellett egy nagy vadászatot tartott. A lobogókkal ékesitett hajó láttára, melynek födözete tele volt gazdagon öltözött hölgyekkel, kik kezeiket nyujták feléje szorongatott helyzetök kifejezésére, az ifju khán, ki erös és ügyes vala, egy nyilat lött a hajó felé, melynek végére egy hosszu selyemszalagot kötött, s e nyil a hajóra ese anélkül; hogy valakit megsértett volna; a fiatal hölgyek az árbochoz köték a selyemszalagot, s a khán társai segélyével a hajót partra huzá.

Allemely elbeszélé neki egész szerencsétlenségét, születését, fogságát az elhagyatott szigeten, s a csudálatos eseményt, melynek következtében ő a tenger haljainak dobatott áldozatul. A khán nem állhatott ellent kecseinek, s palotájába vezeté. Ő ott megszülé gyermekét, s a khánhoz ment férjhez, kit szinte egy gyermekkel ajándékozott meg. E két gyermek együtt nevelkedett, de meghasonlva egymás közt, halálos gyülölettel. A magyar főnök hasztalan iparkodott öket kiengesztelni, ki mindkettőt saját gyermekeiként szerette s halálát közeledni látván, hasztalan iparkodott a örökösödést meghatározni. E két fiatal ember, midön atyjok elhalt, meghasonlottak a kormányzás miatt, s a magyarok hol egyik, hol másik pártját állván, kegyetlen polgári háboruban pusztiták fajtokat. Végre saját kezeikkel gyilkolák egymást, idegen népek rohanák meg öket: meggyőzettek szétszórattak, s még nevök is elenyészett: igy mult el a magyar nemzet!

A székely és vendége.

Ezelött mintegy nyolc évvel egy francia utazó járt Erdélyben, melynek eredeti nagyszerüségét ohajtá élvezni valóságban is. Vendégfogadók — mint köztudomásu dolog — igen csekély számmal vannak e tartományban, azonban a vendégszeretet ezt feledteti az utassal. S az emlitett utas é oly szivességgel fogadtatott egy székelytől, mikép hajdan Ulisses Eumenestöl. A ház szegény, de csinos vala. A fehérre meszelt falon két megleh tösen gazdag szinezetü kép függött egyik a másiknak átellenében, melyek az utasnak figyelmét s játszerüen magukra vonzák. Az egyik egy tábornokot ábrázolt, kit zöld egyenruhája- s a becsület rend szalagáról, föleg kis sapkájáról a franc azonnal felismert, s felé nyujtott kézzel meglepetv felkiálta: „Napoleon“. A másik alak zordon tekintetü, egy nemével a királyi palástnak beburkolv fején hosszu citkü koronával; kezében egy zászló tarta, melyen sas vala látható. Ez alkalommal a székelyre került a sor, hogy szóljon, s midön a francia zavarban látszék lenni az ódon alak nev iránt, a házigazda diadalmasan felkiálta: „Attila Magyarok királya.“ — „Attila nem volt kirá lya a magyaroknak, ő hun király volt“, viszonza a francia. Ezen határozott hangon mondott nem-r a székely homloka elborult, fejét kissé leereszté elhallgatott. Vendégszeretete ugyan mindig fino és figyelmes maradt, de ő egész hideg lön, a b zalom eltünt. A francia csak később tudá megma gyarázni magának a székely e hirtelen megvált zását; ő halálosan megsérté fiui hiedelmét és büs keségét a székelynek. Föltevé magában, hogy e időtani hibájában is kiméini fogja e büszke nem zetet, ki hösei másodikaul Napoleont ismeri e

(Franciából) —

Irodalom és művészet.

— Köszönettel vettük a gyomai kaszin egylettöl kiadott s hozzánk küldött „Teleki Lász emléke“ cimü füzetkét, tartalma: Gyászim Bence Istvántól; Emlékbeszéd Szabó Jánost egy költöi nyelven irt Elö- és Utóimával.

— Figyelmeztetjük t. olvasóinkat a jelese szerkesztett „Üstökös“ elöfizetési feliratár melyben határozatilag kimondatik, hogy elöfizetési ár julius—decemberig 3 frt 15 kr. Elöfizet lehet e lapok kiadó-hivatalában is. Ugy szinte Kipfelhauserek nyugtalanitójára, a „Bolond Miká“ra is elfogadtatik elöfizetés, mely julius—d cemberig csak 3 frt.

— A szépirodalmi lapokra, nevezetesen „Családi Kör“-, „Divatcsarnok“-, „Hölgyfutár“- minden más lapra az elöfizetési föltételek e lapo kiadó-hivatalában mindenkor megtekinthetök.

ÜZLETI HIRNÖK.

(Sz.) **Szeged**, junius 28-ikán 1861. A vetések állá-áról mindenfelől kedvező hírek érkeznek, s azért a gabna-izlet mindig hanyatlóbb irányt vesz, s már a buzára is be-olyással volt, ámbár e cikk még mindig a házi szükségek edezésére foglaltatik le; azonban ez is 50—60 krajcárral olcsóbban kel köblönkint, mint a mult héten; egyéb gabna-emek nem igen kerestetnek.

A repceszállítás már élénkebb, s köble 13 ft 50 kr.— 3 forint 70 krral kel, e magas árak nincsenek arányban azon rakkal, melyek a piacon s fogyasztásnál előjőnek.

A gyapjura nézve semmi ujabb nem történt, s azért emmi részletek e tárgyról nem közölhetők.

A hetivásár a holnapi ünnep miatt ma tartatott meg; e a hevenyészett állapot meg is látszott a kevés népességen.

Időjárásunk két nap óta esősre változott; a légmérsék-et meghűlt; a legnagyobb hő 20° R.

Üzleti terményárak: tisztabuza köble 10—10 frt 50 r; rozs 6 frt 80 kr.—7 frt; árpa 4 frt 30—80 kr.; zab 3 frt 0—80 kr.; köles 5 frt 50 kr.—6 ft 50 kr.; tengeri 4 ft 20—40 kr.

Szegedi piaci árak: Borsó mérő 6 frt. Lencse m. 6 frt. aszuly 2 frt 40 kr. Köles 3 frt 40 kr. Burgonya 1 frt 60 kr. larhahus fontja 22 kr. Juhhus 18 kr. Sertéshus 20 kr. Szalonna ázsája 30 frt — kr. Zsir itcéje 44 kr. Lángliszt mázsája 13 t 80 kr. Zsemlyeliszt m. 9 frt — kr. Kenyérliszt itcéje 8 kr. ukoricaliszt itcéje 4 kr. Árpadara 2 itce 12 kr. Köleskása céje 10 kr. Rizskása fontja 24 kr. Faolaj fontja 80 kr. epceolaj 40 kr. Lenmagolaj 54 kr. Faggyu mázsája 40 frt — r. Faggyugyertya öntött fontja 40 kr, mártott 34 kr. Szappan ntja 48 kr. Kőrösfa öle 15 ft — kr. Tölgyfa 13 frt — kr. ágyfa 9 ft — kr. Kőszén vékája 44 frt. Széna m. uj 1 frt 80 r. Szalma m. 90 kr. Kender m. 38 kr. Len 24 frt.

Közlekedés.

Indulások a vasutakon.

Szegedről Pestre 1 óra 10 perkor d. u., 2 óra 50 perckor éjjel.
— Temesvárra 1 ó. 40 p. délután, 10 óra 15 p. este.
Temesvárról Szegedre 6 ó. 55 p. reggel, 11 ó. 25 p. éjjel.
Pestről Bécsbe 9 óra 12 pkor reggel, 9 óra 20 p. este.

Érkezések a vasutakon.

Szegedről **Temesvárra** 6 ó. 35 p. este, 1 ó. 41 p. éjjel.
Temesvárról, Szegedről **Pestre** 8 ó. 23 p. reggel, 8 ó. 27 p. e.
Ceglédről **Szegedre** 1 óra 10 p. délután, 9 ó. 57 p. este.
Pestről **Ceglédre** 8 óra 10 p. reggel, 6 óra 15 p. délután.

Teherszállitási bér:

Vámegyleti mázsánkint (90 bécsi font = 100$^{9}/_{10}$ vám-egyleti fonttal) Pesttől Szegedig a 3 osztály szerént 41, 60, 80 kr, Pesttől Debrecenig 58, 81, 113 kr, Pesttől Bécsig 63, 90, 124 kr, Pesttől Bodenbachig 168, 212, 232 kr. Drezdáig ezenfölül 3 $^{1}/_{2}$, Berlinig 14 $^{1}/_{2}$, Hamburgig 55 $^{1}/_{2}$ ezüst garas.

Általános biztositási díjul még fizetendő a földadási vonalon mázsánkint $^{8}/_{10}$ kr, a mellékvonalokra nézve $^{4}/_{10}$ kr, mázsapénz közönséges tehernél mázsánkint 1 $^{6}/_{10}$ kr, fekbér $^{8}/_{10}$ kr. mázsáért és naponkint.

Vizállás.

TISZA SZEGEDNÉL junius 26-án 15′ 5″ 9‴

Bécsi pénzárfolyam junius 26-án.

5% ausztr. értékb.	—	—	Északi vasut . .	1953	—
5% nemzeti kölcsön	79	40	Államvasut . . .	273	—
5% metalliques . .	67	90	Nyug. vasut . . .	169	—
4% $^{1}/_{2}$ metalliques	58	25	Pardubitzi . . .	116	—
5% magy. földt. köt.	67	—	Tiszai „ . . .	147	—
1839-i állampapirok	110	50	Déli „ . . .	218	—
1854-i „	91	50	Dunagőzhajózás .	422	—
1860-i „ 4%-es	88	75	Lloydrészvények .	215	—
Comói „	16	25	Pesti lánchid . .	398	—
Hitelsorsjegy . .	117	75	Amsterd. 860 holl. f.	—	—
4% dunagőzh. sorsj.	101	—	Augsburg 100 f. d. é.	117	25
Budai 40 frtos	36	50	Frankfurt 100 f. d. é.	117	50
Hg Eszterh. 40 „	95	—	Hamburg 100 m. b.	103	50
Hg Salm 40 „	38	—	London 10 ft st. . .	138	25
Hg Pálffy 40 „	37	25	Páris 100 frank . .	54	60
Hg Clary 40 „	35	50	Cs. koronás . . .	18	95
Gr.St.Genois 40 „	37	50	Cs. arany	6	58
HgWindisch.20 „	22	25	Napoleon	11	05
Gr. Waldstein 20 ftos	26	—	Souveraind'or . .	—	—
Gr. Keglevich 10 „	14	50	Fridrichsd'or . .	—	—
Nemzeti-bankrészv.	757	—	Angol sovereigns	—	—
Hitelintéz. 200 f. o. é.	172	30	Orosz császári . .	12	36
Al.-ausztr. esc.-bank.	580	—	Ezüst	27	25

Felelős szerkesztő: **Szabó Mihály.**

HIRDETÉSEK.

(57—2)

Hirdetés.

Szeged város tanácsa részéről özhirül tétetik, hogy alábbirt idők-en következő városi javadalmak fog-ak nyilt árverésen 10% bánatpénz fizetés mellett haszonbérbe adatni.

1-ször. Rókusi kapun kivül Harcz lihály háza melletti egykori vályog-ödrökbeni halászat, f. évi julius hó -én délutáni 3 órakor.

2-szor. Kövezetvám évi haszon-érlete, f. é. julius 5-én d. u. 3 órakor.

3-szor. Accisjavadalom a városba ereskedésre behozni szokott szeszes alaktól fizetendő dijaknak beszedése évi julius 10-én d. u. 3 órakor.

4-szer. Pecsenye-sütögetési jog, gy a sertéshus-árulásnak piaci dij-edése f. évi november 1-től 1862. ktober végeig, f. évi julius 12-én élutáni 3 órakor.

5-ször. Mátéhidi vám, korcsmál-tás és ugyanott lévő épületek hasz-álata, f. é. julius 13. d. u. 3 órakor.

6-szor. Élésházi (lacikonyhai) 14 oltnak haszonbérlete, f. é. julius 15. élutáni 3 órakor.

7-szer. Madarásztói csárda bormé-si joggal 104 $^{152}/_{1200}$ hold homok-ölddel, f. évi jul. 16-án d. u. 3 órakor.

8-szor. Tüzi ölfák után szedendő ij évi haszonbérlete, f. évi julius 6-án délutáni 4 órakor.

9-szer. Szina-telek és serház özti utcában ölfák kirakására szol-áló tér, f. é. julius 17. d. u. 3 órakor.

10-szer. Uj-szegedi bormérési és elypénzszedési jeg, f. évi julius 18. élutáni 3 órakor.

11-szer. Tápéi uri jogok általá-an évi haszonbérlete, f. évi julius 8-án délutáni 4 órakor.

12-szer. Kisteleki vendéglő, ital-mérési joggal, f. évi julius 19-én élutáni 3 órakor.

Ezekre vonatkozó föltételek az **lkamarási hivatalban** bármikor egtekinthetők.

Mely árverésekre a bérleni kivá-ók illendően meghivatnak.

Szeged, 1861. junius 24-én.

Osztrovszky József,
polgármester.

(59—2)

Hirdetmény.

Dobó Mátyásnak alsóváros részen züts Ferenc és Rácz Pál szomszéd-igában lévő cserépégetője egy ke-encével és tüzelővel o. é. 200 frtra ecsülve, valamint 23,000 drb égett cserépzsindelye, melynek ezre 8 frt, — f. é. julius hó 6-án reggeli órakor mint második árverésen, a árosházánál a legtöbbet igérőknek égrehajtás utján eladatni fognak, mire venni szándékozók ezennel meg-ivatnak.

Szeged, jun. 25. 1861.

Butor-eladás.

A sz.-háromság-utcában Geisz-r házban: egy házi-zuhanyfördő észlet, takarék tüzhely, különféle zoba-butorok és konyha-eszközök zabad kézből eladandók; bővebben het értekezni ugyanott a tulajdonos-ővel. (153—2)

Két ménló kisorsolása.

Azon két ménló kisorsolása, me-yet alóljegyzett h.-m.-vásárhelyi la-kos helyben kijátszat, vasárnap f. ó 30-án délutáni 5 órakor fog Ró-uson a „hét-pacsirta“ vendéglőben égbemenni; mihez a sors-számok irtokosai meghivatnak.

(165—1) ***Czuczi József.***

(160—2)

Haszonbérlet.

Szentes város tulajdonát képező **serház**, serfőzési joggal s minden hozzátartozó épületekkel, a közvetlenül mellette lévő mintegy 40 hold szántó-, 22 hold legelőfölddel, 6 egymásutáni évre árverés utján haszonbérbe fog adatni.

Az árverés f. évi julius 22-én a városháznál tartatik meg, hová a vállalkozók 600 o. é. frt bánatpénzzel meghivatnak.

Ugyanekkor szinte a város tulajdona, ugynevezett „Hékédi major“ 40 hold szántófölddel egy évre haszonbérbe lesz adandó.

Szentes, junius 24-én 1861.

Oroszy Miklós, polgármester.

(161—2)

Előfizetési hirdetés.

AZ „ISKOLAI LAP“

2-dik félévi folyamára előfizetéseket 1 frtjával elfogad Szegeden **az „Isk. lap“ szerk. és kiadó-hivatala.**

(164—1)

A magyar ált. biztositó-társaság

t. részvényesei értesíttetnek, hogy mult évi osztalékaikat

egy egész részvény után 46 frtjával
„ fél „ „ 23 „

szelvényeik átadása mellett a helybeli főügynökségnél julius 1-sö napjától felvehetik.

(162—2)

Iroda-változtatás.

Alulirt irodámat a buzatérre a **„fehér kereszthez“ földszint jobbra** tettem át.

Szegeden, junius 23-án 1861.

Paraicz Iván, ügyvéd.

(163—2)

SORSJEGYEK

a Porgányi György által kijátszandó házról kaphatók **Burger Zsigmond** és **Baba Imre** könyvkereskedéseiben, ugy **Mozgay Karoly** boltjában is az iskola-utcában.

HERZ orvos

BRAMA WATER óvszere

külső betegségek ellen.

Ezen 10 év óta többféle kisérleteknél bebizonyult, egészen ártatlan gyökerek főzéséből nyert és tudományos elvek szerént készitett

tisztitószer

ragadó betegségek

igen veszélyes megmérgezésétől megóv.

Mindkét nemnek egészségét föntartja, a tehetlenséget elhárítja s a férfias erőt helyreállítja, ideggyöngüléstől és a legsanyarúbb betegségek s következményeitól megment. Azon óriási haladások, melyek az orvosi vegytan területén történtek, sok évi vizsgálatok és kisérletek után egy szert eredményeztek, mely igazi hasznossága által, bizonyára a legnagyobb elismerésre reményltet.

☛ Kapható *Szegeden* **Kovács A.** és **Kovács M.** gyógyszerész és **Fischer és Schopper** uraknál.

Kereskedők, kik raktárt átvenni szándékoznak, ***Brama Water főszerkküldési raktárához Pesten*** (bécsi utca 2. sz. a.) intézzék kivánalmaikat.

Egy hatszögletes lepecsételt eredeti üvegnek ára használati utasitással **1 frt 50 kr. o. é.** (128—15)

(166—1)

Ház-eladás.

Aluljegyzett felsővároson a Dugonics-utcában fekvő 1138-ik szám alatti házát (körülbelől 200 négyszög térölnyi telek) szabadkézből eladni szándékozik, mi iránt vele bármikor értekezhetni ugyanott.

Posgay Mihály.

(155—2)

PRÁGAI

violaszinü

kettös másoló-tenta

Hofmeister Gyulától,

mely a német vámszövetség területén dicsérettel ismert chemnitzi másoló-tenta gyárnokai beleegyezésével készitve, az iráshoz ép oly előnyös mint másoláshoz, kitünő tulajdonai miatt minden iparosnak ajánltatik.

A másolatok tisztaságban, valamint éles lenyomás tekintetében másnemü tenták eredményeit fölülmulják.

Raktár Szeged és vidéke számára

Burger Zsigm. könyvkereskedésében,

hol gyári áron kapható.

(167—1)

Figyelmeztetés.

Mitán a f. é. jun. 30-kán megejtetni szándokolt huzásra az 1000 sorsszám mind ez ideig berakva nincs, és csakis 667 szám rakatott be, mely az 1000 számnak csakis $^{2}/_{3}$-dát teszi, s ez éppen a két lóra esendő számmennyiség, az 1000 számnak $^{1}/_{3}$ része vagyis 333 szám pedig még berakatlan.

Annálfogva több t. berakók kivánatára f. é. jun. 30-kán csakis a fekete és sárga méulovak fognak kijátszatni; — a harmadik — illetőleg szürke csődör — pedig később vagyis a még hiányzó 333 szám elkelte után lészen kijátszandó. —

Egyuttal a 222. 254. és 995. számok tulajdonosai tisztelettel felkéretnek: hogy hibás számaik kijavitása végett alólirattal — felsőváros Rózsa József vendéglős lakán mielőbb személyesen értekezni sziveskedjenek.

Czuczi József, H.-M.Vásárhelyi lakos.

(152—3)

Figyelemreméltó könyvek

melyek

Burger Zsigmond

könyv- és szépmükereskedésében kaphatók.

Az angol parlament, irta May Erskiné Tamás, 4-ik kiadás után átdolgozta Barsi József. Ára 3 frt.

II. Rákóczy Ferenc emlékiratai a magyar hadjáratról. 1703—1711. Kiadja Ráth Károly.

Kossuth parlamenti élete, közlik Karádfy és Ráthkay. Pest 1850. Ára 2 frt.

A magyar forradalom férfiai 1848 és 1849-ben, Szilágyi Sándortól. Második kiadás. Pest 1850. Ára 2 frt.

A magyar forradalom története 1848 és 1849-ben, Szilágyi Sándortól. Ára 2 frt 50 kr.

A magyar forradalom napjai 1849. julius 1-je után, Szilágyi Sándortól. Ára 60 kr.

A magyar nemzet története. Regényes rajzokban irta Jókay Mór. Második javitott és bővitett kiadás 17 képpel. Ára 2 frt 50 kr.

Alkotmány-zsebkönyv, magyar publicisták számára. Közzétette Osztrovszky József. Ára 20 kr.

Az iparosok, vagy László mester. Irta Barsi József Ára 40 kr.

A nemzeti mivelődés alapja. Irta Karcsanyéki G. Ára 1 frt 40 kr.

A magyarok östörténelme. Irta Jósika Miklós. Három kötet. Ára 6 frt.

Honegység, irta 1846-ban b. Kemény Dénes. Kolosvár 1861. Ára 60 kr.

Debreceni ellenör. Irják többen, kiadja Telegdi K. Lajos, megjelen füzetekben. Egy füzet ára 30 kr.

A Rákóczy-család. Képmagyarázatul irta Szilágyi Sándor.

Magyarország története rövid vonásokban. Protestáns középtanodák számára irta Szász Károly. Ára 50 kr.

Kecskemét város története, oklevéltárral, Hornyik Jánostól. Első kötet 1 frt 50 kr.

Kis-Kun-Halas története. Irta Tóth János. Jegyzetekkel s oklevéltárral ellátva kiadta Szilágyi Sándor. Ára 1 frt.

Az országbirói értekezlet javaslatai a törvénykezés tárgyában. Ára 80 kr.

Az országbirói értekezlet a törv. tárgyában. Közli Ráth György. Első kötet. Ára 2 frt.

Az 1861-ik évi magyar Országgyülés. Első kötet 1—3 füzet. Előfizetési ára 6 füzetért 2 frt 40 kr.

Egy magyar család a forradalom alatt. Korrajz, irta Jósika Miklós, 4 kötet ára 4 frt.

II-dik Rákóczy Ferenc. Regény hat kötetben, irta Jósika Miklós. Ára 6 frt.

A honvéd órangyala. Regényes korrajz. Irta Vahot Imre. Második kiadás. Ára 1 frt.

Kipfelhauzer költeményei. Ára 65 kr.

Nyomntott a kiadó-tulajdonos Burger Zsigmond könyvnyomdájában.